

על תקיפת מערך מאורגן להגנה

הנושא: „התקפה על יעד מאורגן להגנה“ עולה תקופתית על שולחן הדיונים, וסיבות רבות לכך. הצלחת התקפה כזו היא — והיא בלבד — המאפשרת להדור לעורף האויב ולפתח לחמה ניידת. משום כך שואף המגן לכפות על התוקף האטת קצב ומהירות הפעולה — דבר שיוגרום אבירות כבדות לדרג המסתער, ישבש את ההתקפה ויוציא את היוזמה מידי התוקף.

חופש התמרון ומהירות התנועה של התוקף, ועל-ידי תיעולו לשטחי הריגה נוחים למגן. שני אלמנטים אלה של המערך המאורגן להגנה, מחייבים לימוד יסודי מנקודת ראות הכונה שהם משרתים, כדי שאפשר יהיה להגיע לשיטות מהירות, שאינן כרוכות באבירות רבות, לניטרול האפקט של העמדה והמכשול.

כדי להתגבר על העמדה והמכשול, הכרחי להשיג הפתעה, אך הפתעה אין פרושה ארגון חפז של ההתקפה. רק התקפה יזומה ומתוכננת היטב — אם ישירה ואם על-ידי הסתננות — תוכל להביא לניטרול תפקידיהם של העמדות והמכשולים. ברור מכאן שסיור קפדני ופענוח חצולמי אויר ללימוד הקרקע, המכשולים והעמדות, חיוניים ביותר להצלחת ההתקפה.

מאז פותח נשק יורה קליעים הפך כל מגע בין תוקף למגן להתמודדות בין אפקט עצמת האש הניידת, לבין אפקט עצמת האש הנייחת. הקרב הוכרע לזכותו של אותו צד אשר הצליח להשיג עליונות אש. כדי להשיג עליונות אש זו, נעזרה עצמת האש הנייחת בעמדה ובמכשול; שומה עלינו, איפוא, לשקול היטב מהו התפקיד שממלאים העמדה והמכשול במאבק בין האש הנייחת לאש הניידת. מטרת העמדה היא לתת אבטחה לצות שמאייש אותה, כדי שזה יוכל לפעול למרות אש האויב. העמדה צריכה, איפוא, לנטרל את אפקט האש הניידת, או לפחות להפחית אותו במידה ניכרת. למכשול מטרה שונה: תפקידו להשהות את האויב תחת אש ההגנה למשך זמן מכסימלי, כדי להתיש את כוחו ע"י אבירות כאלה, שתנופת ההתקפה תדעך עוד בטרם תונחת על העמדה. הדבר נעשה על-ידי הגבלת

א. פריצת המכשולים

מעבר הפירצה על-ידי הקבוצה הרגלית והקבוצה הזחלילית.

הקבוצה הגולגלית תכלול תד"ל ורכב גלגלי אחר, קבוצה זו תוכל לעבור את הפירצה רק אחרי שתהיה עבירות מתאימה. מקומה יהיה, איפוא, בסוף הכוח, והיא תמתין לקריאה. קריאה מוקדמת מדי לכוח זה עלולה לשבש כליל את המעבר בפירצה.

מכל האמור לעיל מתבררת החשיבות המרובה שיש לייחס בעת התכנון לביקורת המעבר בפירצה. אם הרכב המכשול, עומקו ומקומו משפיעים על חבונה הקבוצות, הרי המרחק שבין המכשול ומערך העמדות ישפיע על מספר גלי ההסתערות שבכל קבוצה — ויחד עם זה — על תנופת ההתקפה — ועל אופי האש המסייעת וכמותה. אם העמדות נמ-צאות סמוך לפאת המכשול, אי-אפשר יהיה להשתמש

המכשול יכול להיות מושתת על מוקשים ג"א, מוקשים ג"ט, על תיל, מחסומים ג"ט, תעלות ג"ט, ועמדות — או על שילובם. בהתאם לתפקידי הפירצה ורוחב הפירצה והעבירות, מביא הרכבם של המכשולים לחלוקת הכוח המסתער, ל"קבוצה הרגלית" ל"קבוצה הזחלילית" ול"קבוצה הגולגלית".

הקבוצה הרגלית תכלול רוכבים, מק"ב, קציני תצפית ארטילריים וגורמי הנדסה. קבוצה זו תפרוץ את המכשול, תסתער על העמדות, ותרחיב את הפירצה לקבוצות הבאות אחריה.

הקבוצה הזחלילית תכלול טנקים, ג"ט ומרגמות. היא תעבור את הפירצה כדי לסייע להסתערות, לבסס את התארגנות הרגלים, ולנצל את ההצלחה. הקבוצה הזחלילית תעבור כפרצות רק אחר שאלה הורחבו והוכשרו למעבר. בהכרח יהיה, איפוא רוח זמן בין

באש ארטילרית כדי לסייע לכוח הפורץ. במקרה זה יהיה צורך להרוות את הגל המסתער במרגמות 52 מ"מ ובבזוקות כדי שיהיה בכוחו לנטרל את חגורת העמדות הקדמית שעה שהארטילריה תגביה את האש בגלל זווית הבטחון. במידה ולא יהיה בכוחו לנטרל את חגורת העמדות הקדמית — עלול האויב המאייש אותן להתאושש ולשבש את ההתקפה בעודה מטפלת בפריצת הגדר.

במשך הזמן פותחו מספר שיטות לפריצת מכשור-לים. מהצגתם כאן אין להסיק שאלה הן דרכים אלטרנטיביות. אף אחת מהן אינה מהווה תשובה מלאה, חסכונית ומהירה לבעיה. אולם שילובן בהתאם למקרה המסוים יכול לתת את התשובה הטובה ביותר למקרה זה. בחירת השיטה לפריצה — או, ביתר דיוק, קביעת המתכונת המדויקת לשימוש בשיטות השונות — תהיה תלויה במידת הבטיחות של השיטה, במידת ניצול היתרונות הטקטיים הנובעים ממקום הפריצה, בגורם הזמן ובמידת ההכרח לבצע את הפריצה בשקט.

השומדה על-ידי אש ארטילרית ואוירית. ביצוע הפריצה בשיטה זו הנו מהיר ביותר. אמנם, הביצוע מקים רעש, אולם בעצם הביצוע המהיר יש משום הפתעה, ואם רק ישנה אפשרות להפעיל ארטילריה ואויריה בכמות הנדרשת להריסת המכשולים, הרי שנחסכות אבידות רבות.

פיצוץ על-ידי מטענים. זוהי שיטה יעילה ביותר, כי היא שקטה ומודאת הריסה יסודית. שיטה זו דורשת הכנות מרובות, ועל-פירוב היא תובעת קרבנות רבים. השימוש בשיטה זו מסרביל את הדרג המסתער על-ידי צירוף סבלים רבים לנשיאת מטעני חומר הנפץ.

ניטרול וסילוק המכשול. בשיטה זו משתמשים בכלים מיוחדים — ציוד הנדסי מורג, החפור,

להביור וכד' — לפינוי המכשולים או לנטרולם. חשיבות רבה נודעת לשימוש בציוד לפריצת שדות מוקשים, המגביר את מהירות ההתקפה וחוסך אביר-דות. בימי מלחמת העולם השנייה השתמשו בטנקי מורג לפריצת נתיב דרך שדה מוקשים. בדרך כלל הופעלו המורגים בצמד מדורג, כך שהעורפי מכסה מחצית המסלול של המורג המוביל. ע"י כך נפרץ מסלול בטוח ברוחב של מורג וחצי, כדי להשיג נתיב נקי ממוקשים ברוחב 8 מ' (נתיב צר מזה אינו מתאים להתקדמות דרגים עורפיים) צריך להפעיל מחלקה של מורגים; בדרך כלל כדאי שיהיה לפחות מורג אחד בעתודה לכל פריצה.

מספר המורגים העומדים לרשות המבצע קובע. איפוא, את מספר הפרצות שניתן לבצע במקביל, ואת מספר ראשי-ההתקפה שיוכלו לפעול בבתי-אחת.

גודל זקוק ל-3 פרצות — כלומר לפלוגת מורגים. לפני הפעלת המורגים יש הכרח לבצע סיוור, כדי לבדוק את פני הקרקע, את פרטי שדה המוקשים ואת כיוון הפריצה. לכן יש לצרף צוותי מורג לסיוע הרגלי. כאשר שדה המוקשים משולב במכשול נ"ט, תיג, תותחי נ"ט וכד' — חייבת תכנית הפעולה להביא זאת בחשבון בעת הקצאת הכוחות והמשימות. קצב עבודתם של טנקי המורג נאמד כדלהלן: התקרבות לפאת שדה המוקשים במהירות של 200 מ' לדקה; טהור נתיב בשדה המוקשים במהירות של 8-4 דקות לכל 100 מ'.

בעת פעולת המורגים יש לתת להם סיוע אש של ארטילריה, טנקים ורגלים, כדי להשמיד תותחי נ"ט, חוליות בזוקה וצידי טנקים.

רכב הנדסי אחר, שהיה בשימוש בעת מלחמת העולם השנייה הוא ה-AVRE, אשר שימש לגישור, ובצריח שלו היתה מרגמה מיוחדת לפיצוח ביצורי פלדה ובטון, כלים אחרים שהיו בשימוש — החפור והלהביור — ידועים, ואין צורך לתארם במיוחד.

ב. ההסתערות על העמדות

בעיה קשה לגבי הדרג הגבוה, אך עם תחילת ההסתערות ניטלת למעשה השליטה מן הדרג הגבוה, ועיקר העומס עובר אל המפקד הנמוך, את גורל ההסתערות קובע, איפוא, כושרו של המפקד הנמוך, ויכולתו לשאת באחריות. הכשרה לאחריות כזו אינה ענין של פקודת מבצע, או תרגיל חדר-פעמי, או תדריך; על הדרג הגבוה מוטלת האחריות היום-יומית להכשרתו המתמדת של הדרג הנמוך לקראת מילוי תפקידו

אחר פריצת המכשולים מגיע תור ההסתערות על מערך עמדות האויב. ברור שאיפי ההסתערות על היעד המבוצר, אחר שנפרץ המכשול המאבטחו, תלוי במידה בה אורגן היעד להגנה ובתכונותיו של האויב המחזיק בו. על אויב החלטי ובעל יומה תהיה ההסתערות שונה מאשר על אויב פסיבי והסר יומה. סידורי פיקוד ושליטה, וכושרם נבחרים בהסתערות בחינה דקדקנית וחמורה. ניהול פריצת המכשולים אינה

בהסתערות. ההסתערות היא מאמץ נפשי ופיזי גדול. ללא רוח קרב, ללא רצון עליון לנצח וללא מנהיגים מלפנים — יהיה מחירה רב ביותר, ותוצאותיה מוטלות בספק. ההסתערות ביסודה היא תנועה-ואש, אשר בה יש חשיבות ראשונה במעלה לריכוז האש ולמהירות התנועה, כדי לקדם את הבלתי-צפוי וה-פתאומי — הנובע מעומק היעד, מתכנית-האש של האויב ומתכנית התקפת-הנגד — במהירות ובכוח העולים על אלה של האויב. הבלתי צפוי נובע גם מנפגעים בקרב הפיקוד של הכוח התוקף, המשבשים את רציפות השליטה. הכרח הוא שמפקדי המשנה יקיימו את רציפות השליטה — דבר שניתן להשיגו ע"י אימון ותרגול, ע"י מבנה החוליות המסתערות וע"י מתן פקודות מקדימות רבות ככל האפשר.

עיקר כוחו של המוצב המוגן אינו בעמדות הבר-דוות, אלא ביכולת הסיוע ההדדי בין העמדות, ועמדות שקטות הפועלות במארב אש — ובדומה לכך, עיקר כוחו של המתחם הוא בסיוע ההדדי שבין המוצבים. את ההתקפה יש להנחית על אותו יעד אשר עצם ההסתערות עליו וההצלחה הראשונית ישבשו את הסיוע ההדדי שבין מוצבי המערך. בדומה לכך צריכה ההתקפה להיות מכוונת לאותו מקום ביעד, שעצם כיוון ההתקפה אליו, וההצלחה הרא-שונית ישבשו את הסיוע ההדדי שבין העמדות. את יעד ההתקפה יש, איפוא, לבודד ע"י אש, אשר תונחת במרוכז עד אשר תבוצע הפריצה — ואז תועתק ליעדים אחרים, בהתאם למידת ההפרעה שלהם לביצוע המשימה. רק על-ידי בידוד היעד יכול התוקף לקיים עליו עליונות תנועה ואש, ועליונות זו היא המשבשת את הסיוע ההדדי בין העמדות. ההסתערות עצמה צריכה להיות בעלת עומק, שיענה על העומק שבו ערוכות העמדות על היעד. מעל לכל — הכרחי הוא שההסתערות תבוצע במהירות וטמפו העולים על כל מהירות פעולה שהאויב יוכל לפתח. מכאן נובעת החשיבות המרובה שיש לייחס לריכוז הידיעות על היעד לפני ההסתערות, ומכאן נובע הצורך לפתח טכניקת הסתערות אשר תאפשר יצירת עדיפות אש בכל מגע פתע עם שוחה ועמדה שלא היו ידועות קודם לכן.

הבעיה שעל הפרק היא, איפוא, בעיה ארגון ההסתערות. נקודת המוצא לארגון זה צריכה לכלול שלוש מטרות: אפשרות קלה ומהירה להנחתת אש על כל מקום שעל היעד; מניעת אפשרות פגיעת

פרט לשוחות הנשק, לתעלות הקשר ולבונקרים השונים — אין מחסות על היעד, ועובדה זו מקשה על פעולות ההסתערות. אמנם, מהירות תנועה, שפע אש אוטומטית ורימונים יש בהם משום יצירת עדיפות-אש אשר היא כשלעצמה נותנת מחסה — אולם אין בזאת תשובה מספקת לבעיה המחסות על היעד. דרך אחרת היא לנצל את חפירות האויב להשגת מחסה זה — אולם גם בה אין משום פתרון כללי לבעיה, כי אויב החלטי, יהפוך כל חפירה מפונה למלכודת למסתער הנכנס לתוכה, כולל אפשרות של כיסוי השטח באש מסייעת תלולת-מסלול.

דרך אחרת לפתרון הבעיה היא יצירת מכתשים של פגזי מרגמות-כבדות על היעד; מכתשים אלה ינוצלו ע"י המסתערים לפיתוח הלחימה על היעד, כאשר חפירות האויב אינן באות בחשבון לצורך זה, מסיבות שונות.

ההחלטה אם לנצל את חפירות האויב בשעת ההסתערות, או אם להשתמש במרגמות להכנת מכת-שים או אם לנצל את המהירות כמחסה — תהיה תלויה בפתרון בעיה הנחתת האש על היעד בצורה האפק-טיבית ביותר. בקרת ההסתערות על רקע אש, תנועה ומחסה נעשית פשוטה יותר, אם כי לא קלה להדרכה. הקושי נובע מן העובדה שכאן אין נשמעות פקודות המפקד המבקר את ההסתערות, אלא המסתער עצמו רואה ושומע את מנת הקליעים בשטח, ואת תגובות האויב — ואלה מביאים לתגובות מתאימות מצדו, אם רוחו התקפית. בכל זאת אין להשאיר את ההסתע-רות כולה ליזמת החיילים המסתערים; על כמה נקודות חייבת הבקרה לענות:

- על ויסות הוצאת התחמושת
- על כיסוי השטח באש מתאימה
- על קיום תנועת ההסתערות.

הכרחי לאמן את ההסתערות על היעד בצורת תרגולת — תרגולת אשר תאפשר למפקד הנמוך לנהל אותה בצורה מבוקרת עד שיוצר מגע עם האויב בעמדות, ואחר כך דרך העמדות.

התאוששות האויב לאחר הגבתת אש הסיוע היא ודאית; על-כן הכרחי שהמרחק בין חוליות המסתע-רים והאש המסייעת יהיה מינימלי. הכוח המסתער חייב לנוע במהירות ולפעול בהחלטיות. החוליות צריכות לפעול בחיפוי פנימי, בתוך החוליה, ובחיפוי הדדי בין החוליות, אולם אסור לחוליה אחת להתערב

בגלל השתהות חוליה אחרת. החוליות חייבות לשאוף לנוע קדימה, ולהנחית אש על כל מקום שהאויב פועל — או עלול לפעול ממנו.

לכל טיפוס של הפירה צריכה להיות תרגולת בדוקה לכיבושה ולטיהורה. תרגולת זו בנויה על חוליה של שני אנשים מן הכיתה, המשלבת בתוכה, בדרך כלל צירוף של רימון עם תת-מקלע, להבדל עם תת-מקלע, או בזוקה עם תת-מקלע (רובה ומקלע יכולים להחליף את התת-מקלע). באימון המכין צריך לשים דגש על רציפות האש — כלומר, שבשום זמן לא יהיה כלי נשק ריק מתחמושת, כשהוא אינו מחופה על-ידי החוליות האחרות. רק על-ידי תרגולת כזו אפשר יהיה לעמוד בפני הבלתי צפוי על היעד.

נקודה שניה שיש להדגישה באימון המכין — שההסתערות נועדה להשמיד את האויב שעל היעד השמדה פיזית. אין די ב"שטיפת" היעד, או ב"טאטוא" האויב מתוכו. ההשמדה צריכה להיות יסודית ודק-דקנית, פן ישאר חייל בודד אחד מאחור, ועל-ידי צליפה מוצלחת ישבש את ההסתערות כולה.

תרגולת כזו, כשלעצמה אין די בה. הכרחי שמפקד הכוח המסתער יערוך הכנות קפדניות וזהירות לקראת ההסתערות על אותו יעד שעומדים להתקיפו, כדי להתאים את התרגולת ליעד זה. התדריך להתאמת התרגולת ליעד מסוים הכרחי לא פחות מפקודת המבצע.

כאשר מדברים על תרגולות יש מקום לציין שה-תרגולת צריכה להביא בחשבון את הבלתי צפוי. מהנסיון ניתן לפרט כמה מקרים בלתי צפויים. כאשר אין האש הארטילרית מנטרלת את אש המגן יש לבצע את ההסתערות דרך אש האויב. כאשר הבאנגלור לא מתפוצץ יש להרוס את הגדרות בגוף. יקרה ומוקשים לא יפוננו — על חיל הרגלים לדעת לעשות זאת או להיות מוכנים לעבור דרכם. המשותף להצלחת הכוח בתקריות כאלה הוא אלמנט המהירות — ככל שאלו יבוצעו במהירות כן יקטנו האבידות.

כמו בכל התמודדות, שכונתה להשיג עליונות על היריב, אין אפשרות להכתוב "מתקון כל יכול" — ניתן רק לפתח דרכים שיאפשרו לבצע את ההתמו-

דות מהר יותר, תוך כדי השגת הפתעה ובמינימום של אבידות. לכל מקרה יש הכרח למצוא תרגולת לפריצת מכשולים ולהסתערות על היעד — בהתאם לאופי המכשולים והעמדות, למורל האויב ולשיטות לחימתו — שתשלב בתוכה אש של ארטילריה, רג-לים ושריון, ותנצל עוזרים מכאניים כדי שמיד עם תחילת ההתקפה תושג עליונות האש הניידת על האש הנייחת, ובעזרתה ובעזרת עוזרים מכאניים וגייסות מתורגלים — לצמצם את המאמץ והזמן הנדרשים להסתערות.

* * *

ולסיכום — מלה על הפתרון הפופולרי של "הטנק הצמוד".

האם רצוי לרגלים שהטנק יהיה צמוד אליהם בשעת קרב הפריצה? האם רצוי הדבר לטנק להיות צמוד לרגלים ולקצב התקדמותם? האם יהיה בזה משום הניצול היעיל ביותר של יתרונות הטנק מול מגבלות האויב? האם רצוי לרגלי להימצא ליד הטנק, לספוג את האש המכוונת אליו, ולהיות מוצמד לקרקע במקום להסתנון, לנוע קדימה ולתקוף? אין כל הגיון בהסתערות טנק על עמדה ממרחק 200—50 מטר, כאשר הא יכול להרוס אותה עמדה. באותה יעילות עצמה, אם יצינינה לו ממרחק 1000 מ' ומעלה; מה גם ששכלול טיפוסי הגשק כגון הבזוקה, והרנ"ט מסכנים את הטנק סיכון ממשי בטוחים אלה.

לשם המחשת הדבר אפשר להביא דוגמה מהתאג-רפות: בעל הזרוע הארוכה ינהל את הקרב שלו ממרחק, וימנע מלהיכנס לקלינין (קרב-מקרוב). בהתאם לאותו עקרון עצמו — לא יסתער הטנק על היעד, כמו הרגלים (פרט ליוצא מן הכלל, ואז הכרחי להקצות לו כוחות רגלים להגנה מפני הבזוקה ומשפחתה). לטנקים יש לציין את המטרות שמעור-ניינים בשיתוקן באמצעותם — ועל היעד יסתערו חוליות רגליות של 2—3 אנשים, חמושים בנשק אוטומטי, במטול נגד-טנקי ובלהביור; אלה ואלה — אם אמנם תפעם בהם רוח הלחימה ההחלטית — יבצעו את המוטל עליהם כמיטב יכולתם, ויבטיחו את הנצחון.